

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 53/2013-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. apríla 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval sťažnosť V., s. r. o., O., zastúpenej advokátkou JUDr. M. P., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti V., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Spoločnosti V., s. r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 500 € (slovom štyritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý spoločnosti V., s. r. o., uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 323,50 € (slovom tristodvadsaťtri eur a päťdesiat centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. M. P., Ž.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. novembra 2012 doručená sťažnosť V., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že od začatia konania 19. decembra 2005 vec nie je skončená aj napriek tomu, že ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 297/09 z 9. decembra 2009, okrem vyslovenia porušenia základných práv a priznanej finančnej satisfakcie 1 500 €, prikázal okresnému súdu v označenom konaní konať bez zbytočných prietáhov.

3. Z uvedených dôvodov sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,50 €.

4. Na žiadosť ústavného súdu sa k veci v mene okresného súdu písomne vyjadril zákonný sudca, ktorý uviedol, že ide o skutkovo mimoriadne zložitý prípad, v ktorom sa jeden zo žalovaných opakovane pre zlý zdravotný stav nezúčastňuje pojednávani, takže z objektívnych dôvodov musí vec odročovať. Dodal, že zároveň čelí množstvu ďalších vecí, ktoré musí v priebehu roka vybaviť, takže ak došlo ku vzniku priet'ahov v danej veci, boli spôsobené mimo neho, hoci sa považuje za jedného z najvyt'aženejších sudcov nielen na okresnom súde, ale aj v celoslovenskom meradle.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti s'tažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy či čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. Z obsahu spisu sp. zn. 8 C 2/2007 v období po vydaní nálezu ústavného súdu z 9. decembra 2009 je zistené, že okresný súd doteraz za vyše 3 rokov nariadil síce päť pojednávani, ale z nich tri boli odročené bez dokazovania, takže možno konštatovať, že vec ešte nebola meritórne rozhodnutá aj pre neefektívnu činnosť okresného súdu.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'tažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie s'tažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto

práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

8. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ale aj čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

9. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

10. Okresný súd vzhľadom na celkovú dĺžku konania a najmä aj na akceleračný nález ústavného súdu nekonal sústredene a efektívne. Sudca prejavil váhavosť a nerozhodnosť

pri riešení veci a uspokojil sa s formalizovaným postupom opakovaním súdnych pojednávaní. Pritom z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08), pričom rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99), t. j. v danom prípade okresného súdu. Okresný súd v spore sťažovateľky teda nekoná koncentrovane a bez zbytočných prietahov ani po náleze ústavného súdu, ktorý mu prikázal konať bez zbytočných prietahov, ale aj napriek tomu vec nie je ani po viac ako 7 rokoch rozhodnutá aspoň na súde prvého stupňa.

11. Obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prietahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, že princípy justície zakotvené v ústave, listine či dohovore budú rešpektované. Prípadné nedostatky v tomto smere preto nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdov právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe. Na tom nič nemení ani právne či skutkovo sebanáročnejší spor, ktorý nesmie trvať takú dobu, aká bola zistená v tomto prípade.

12. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

13. Sťažovateľka sa domáhala tiež vyslovenia príkazu, aby okresný súd konal vo veci bez zbytočných prietahov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojitosti s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Keďže uvedenú povinnosť už ústavný súd vyslovil vo svojom náleze sp. zn. III. ÚS 297/09 z 9. decembra 2009, nebolo potrebné opakovane rozhodnúť aj o tomto návrhu. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

14. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde) ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

15. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na okolnosti danej veci (najmä na pretrvávajúcu neprimeranú dĺžku konania pred okresným súdom aj po predchádzajúcom náleze ústavného súdu, na jej predmet a význam pre účastníkov konania) dospel ústavný súd k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti považuje za primerané priznať sťažovateľke v sume 4 500 €, vo zvyšku jej návrhu nevyhovel (bod 2 a 4 výroku).

16. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala dva úkony právnej pomoci po 127,16 €, plus režijný paušál 7,63 € a 20 % DPH, celkom spolu v sume 323,50 €, ktorú okresný súd uhradí právnej zástupkyňi sťažovateľky (bod 3 výroku).

17. Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. apríla 2013